

Persbericht

Brussel, 10 juni 2022

Studie van de lokale financiën 2022

Energiecrisis en inflatie: grotere financiële schok dan de covidfactuur

De lokale besturen krijgen dit jaar een nog grotere financiële schok dan in de voorbije covidjaren te verwerken. Dat valt te verklaren door hoge inflatiecijfers die de loonkosten fors doen oplopen, door energiefacturen die zwaarder doorwegen en ook door de prijzen van bouwmaterialen die door het dak gaan.

Volgens een simulatie van Belfius Strategic Research zal de financiële marge in 2022 daardoor zonder aanpassing onder nul duiken, met 365 miljoen euro voor de Vlaamse lokale besturen en met zo'n 90 miljoen euro voor de Brusselse gemeenten.

Reden is het zogenaamde 'schaareffect', door het verschil in ritme waarmee uitgaven en ontvangsten impact van de inflatie ondervinden. Voor ontvangsten **volgt de impact namelijk met (1 tot 2 jaar) vertraging**.

In Vlaanderen worden de financiën van steden en gemeenten en hun OCMW's echter over de volledige legislatuur via het meerjarenplan bekeken, waarvan de rekening vooral op het einde moet kloppen. Het is immers de bedoeling dat lokale besturen in een volgende regeerperiode met een schone lei kunnen starten en geen putten uit het verleden moeten opvullen.

Loonkosten respectievelijk 8,4% en 10,6% hoger (simulatie Belfius Strategic Research)

Elk jaar wordt dat meerjarenplan aan de nieuwe realiteit aangepast. Ook de laatste aanpassing van de Brusselse gemeentebegrotingen dateert van december 2021, toen er van een fors aantrekkende inflatie nog geen sprake was. Zo gingen de meeste gemeenten voor 2022 uit van slechts 1 loonindexaanpassing, terwijl we intussen weten dat er 4 aanpassingen van de lonen van het overheidspersoneel volgen. Gaan we van deze context uit, dan zal de loonkost dit jaar met 8,4% stijgen bij de Vlaamse lokale besturen en met 10,6% bij de Brusselse gemeenten, baremieke loonsverhogingen meegerekend. Dit gaat al gauw om respectievelijk 250 en 45 miljoen euro extra uitgaven. Het hogere stijgingspercentage in het Brusselse Gewest valt te verklaren door de inwerkingtreding van het nieuwe sectorakkoord voor het personeel van lokale besturen vanaf 2022.

Energiefactuur evolueert naar ongekende hoogte

Door de onzekerheid over de energiebevoorrading zijn ook de energiefacturen geëxplodeerd. We verwachten 105 miljoen euro hogere uitgaven in dit domein voor de Vlaamse lokale besturen en 12,5 miljoen euro voor de Brusselse gemeenten, als we een verhoging van 50% veronderstellen. Sommige besturen spreken over een verdubbeling of zelfs verdrievoudiging van hun factuur. Gelukkig is een deel van de gemeenten hiertegen nog tijdelijk beschermd, doordat ze vaste contracten afsloten voor een langere termijn.

Steden en gemeenten die al een eind gevorderd zijn met duurzame investeringen om bijvoorbeeld straatverlichting en gebouwen energiezuinig te maken, voelen de gestegen energiekosten gelukkig minder. Ook het zelf opwekken van energie, samen met brandstofvrije mobiliteit verlicht de energiefactuur.

De energieprijzenhousse vertaalt zich ook in een stijging van de sociale hulpverlening aan inwoners. Er was al meer vraag om steun in de nasleep van Covid-19, met nu nieuwe hulpvragen om in de oplopende energiefacturen tussen te komen.

De fors gestegen lonen en prijzen hebben eveneens gevolgen voor de gemeentedotaties (werkingsubsidies aan OCMW's, politiezones enz.)

Opeenvolgende loonindexeringen en uit de pan swingende energiekosten hebben eveneens hun weerslag op andere lokale besturen (zoals de OCMW's in Brussel, politie- en hulpverleningszones enz.). Dat is voornamelijk het geval in de politiezones, waar de personeelskost voor meer dan 90% deel uitmaakt van de exploitatie-uitgaven. Onvermijdelijk zal dat leiden tot een verhoging van gemeentedotaties om de begroting van die besturen in evenwicht te houden. Volgens onze ramingen en rekening houdend met de gevoeligheid voor de inflatie, zouden de meerkosten voor de dotaties uitkomen op 110 miljoen euro voor de Vlaamse lokale besturen en op 35 miljoen euro voor de Brusselse gemeenten.

Bouwkosten zware dobber voor gemeenten

En dan zijn er nog de stevig geklommen bouwkosten. De referentieprijzen voor openbare werken zijn het afgelopen jaar met maar liefst 25% gestegen. In tegenstelling tot de modale Belgische consument – die slechts af en toe met bouwkosten heeft af te rekenen – is dit voor lokale besturen een jaarlijks weerkerende uitgave en dus niet te onderschatten in hun uitgavenpatroon.

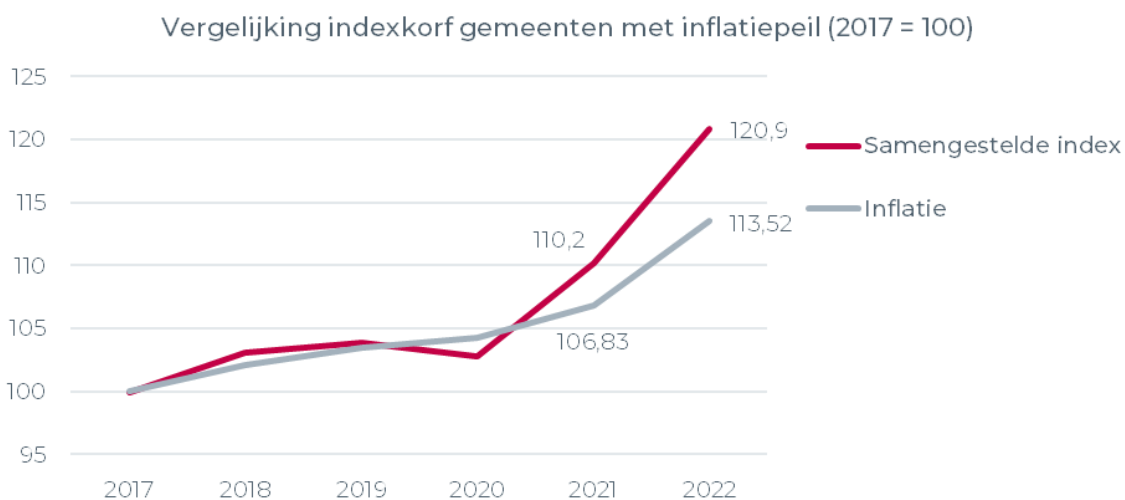
Indexkorf van de gemeenten meet specifiek het uitgavenpatroon van gemeenten

Daarom ontwikkelde Belfius Strategic Research een nieuwe index die de inflatie voor de lokale besturen berekent.

Die index toont aan dat gemeenten aanzienlijk gevoeliger zijn voor prijsstijgingen dan gezinnen (de 'klassieke' inflatie gemeten door de consumentenprijsindex), voornamelijk door het aandeel van de loonkosten, de gestegen prijzen voor bouwmaterialen en een stijgende rente.

Vooraf de loonkost weegt zwaar door, omdat deze 37,5% uitmaakt van alle uitgaven. Maar ook de gestegen kosten voor wegenwerken nemen gevoelig toe. Die investeringsuitgaven maken 13% uit van de indexkorf.

De steden en gemeenten zien hun inflatie tot 20,9% oplopen (berekend volgens de indexkorf voor gemeenten).

Impact op de fiscale ontvangsten volgt met vertraging

Met wat we nu weten zal de schok vooral in 2022 te voelen zijn. Ook al volgen er in 2023 nog eens 2 indexoverschrijdingen met impact op de loonkosten, de marge zal er minder onder lijden. Want aan ontvangstenzijde volgt vanaf 2023 een geleidelijke toename van een reeks ontvangsten die mee met de inflatie evolueren, zoals de belastingontvangsten, maar ook huurinkomsten, vergoedingen voor de levering van diensten en werkingssubsidies.

Bij de belastingontvangsten verhogen eerst de inkomsten uit de opcentiemen van de onroerende voorheffing - op basis van de kadastrale inkomens die mee met de inflatie evolueren. De opcentiemen van de onroerende voorheffing zijn goed voor 45% van de fiscale inkomsten voor de Vlaamse lokale besturen en 58% in Brussel, ruim de belangrijkste lokale belastingontvangst.

In 2024 zullen lokale besturen ook meer inkomsten uit de aanvullende personenbelasting genereren. Dit komt doordat de automatische loonindexering tot een stijging van de belastbare loonmassa leidt.

In 2021 en 2022 werd er amper een aanpassing van de aanslagvoeten voorzien. Zullen steden en gemeenten in 2023 opnieuw hun belastingen verhogen?

Gemeenten verliezen marge door de financiële schok als ze niet bijsturen

De meerjarenplannen van lokale besturen zullen dus flink moeten bijgestuurd worden. Maar de meeste Vlaamse lokale besturen maken zich, ondanks de onzekere economische situatie, weinig zorgen. Samen hebben ze voldoende financiële marge in hun meerjarenplannen voorzien en beschikken ze over voldoende reserves om alweer een grote schok op te vangen (6,3% meer uitgaven t.o.v. 2021 als ze niet bijsturen, terwijl ze 2,6% toename voorzagen). Deze impactpercentages liggen hoger dan de effectieve schok van 2020 tijdens de covidcrisis.

Concreet: de zogenaamde Autofinancieringsmarge van de Vlaamse gemeenten van 101 miljoen euro - voorzien voor 2022 - volstaat niet om de klap van 465 miljoen euro te dragen^[1]. Om deze marge terug op of boven nul te krijgen, zullen er herschikkingen in de jaarlijkse uitgavenbudgetten 2022-2025 nodig zijn. In 2025 moet er immers opnieuw een evenwicht bereikt worden.

Tegelijkertijd worden de reserves substantieel aangesproken om te kunnen blijven investeren. Voor de totaliteit van de Vlaamse steden en gemeenten ziet de situatie er dus nog gunstig uit, maar het moet ook gezegd dat er qua reserves grote verschillen tussen lokale besturen bestaan. Enkele steden en gemeenten zitten met een negatieve reserve, terwijl andere dan weer over heel comfortabele reserves beschikken. Die werden opgebouwd door de resultaten van de voorbije jaren.

Voor de Brusselse gemeenten zullen t.o.v. 2021 de meeruitgaven de gewone uitgaven doen oplopen met 8,8% (en niet met 5,2% zoals initieel voorzien). Zonder bijsturing zal het saldo eigen dienstjaar een deficit vertonen van zo'n 90 miljoen euro. Deze situatie zal echter alleen in 2022 te voelen zijn, omdat vanaf 2023 de ontvangsten ook voortgestuwd worden door indexatie volgens de inflatie.

Het saldo algemeen totaal, waarbij de reserves van de vorige jaren meetellen, zou dan nog slechts een tiental miljoen euro bedragen.

---

^[1] Simulatiescenario met 4 indexoverschrijdingen gespreid over 2022 en een energiekost die 50% oploopt i.p.v. 6,3% geraamd.

Investerings dreigen teruggeschroefd te worden

Het is een oud zeer. Als overheden moeten besparen, worden de investeringen vaak herbekeken ofwel geschrapt. Echter, zelfs als steden en gemeenten nominaal hetzelfde bedrag voor investeringen blijven voorzien dan aanvankelijk gepland in de meerjarenplannen, is het zeker dat ze hiermee door de gestegen kosten minder projecten kunnen realiseren.

Op dit ogenblik staan in de meerjarenplannen van de Vlaamse lokale besturen nog voor 11,7 miljard euro investeringen voor de rest van de periode 2022-2025 gepland. In Brussel noteren de gemeenten voor 2022 een investeringsbedrag van 15% hoger dan in 2021.

Wellicht blijven de investeringen waarvoor steden en gemeenten Europese of Vlaamse subsidies genieten – zoals rioleringswerken, wegenwerken en fietsinfrastructuur - wel op de lijst met uit te voeren werken staan.

Energietransitie en duurzaam beleid van de gemeenten

Lokale besturen hebben een rol in de energietransitie en worden bovendien via regelgeving steeds verder aangezet tot duurzame investeringen voor de toekomst (energie-efficiëntie en klimaatbestendig). Gemeenten tekenden dan ook bijna allemaal het Vlaams Lokaal Energie- en Klimaatpact (LEKP). Lokale actieplannen worden gekoppeld aan de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (SDG) van de Verenigde Naties, zodat besturen hun resultaten op dat vlak kunnen monitoren.

Dirk Gyselinck, lid van het directiecomité van Belfius:

“De prognoses waren eind 2021 nog maar opgemaakt, of steden en gemeenten hadden begin dit jaar met 2 nieuwe, forse uitdagingen te kampen: de steeds hogere energiefactuur en een onverwacht hoge inflatie. Met een inflatie op haar hoogste peil in 40 jaar zetten loonstijgingen extra druk op de gemeentebegroting. Ook nu rekenen lokale besturen op onze teams om hun geplande ambities waar te maken. Als partner van de publieke sector staan we met duurzame mobiliteitsoplossingen en energiezuinige vastgoedprojecten klaar om hen de energieomslag te helpen maken. Nogmaals mijn bewondering en appreciatie voor de tomeloze inzet en bereikbaarheid van lokale bestuurders in de voorbije crisisjaren. Laat ons nu vooruitkijken met gerichte oplossingen.”

Meer weten?

Perscontact

Belfius Bank & Verzekeringen

Ulrike Pommee, + 32 (0)2 222 02 57 / ulrike.pommee@belfius.be - press@belfius.be

www.belfius.be